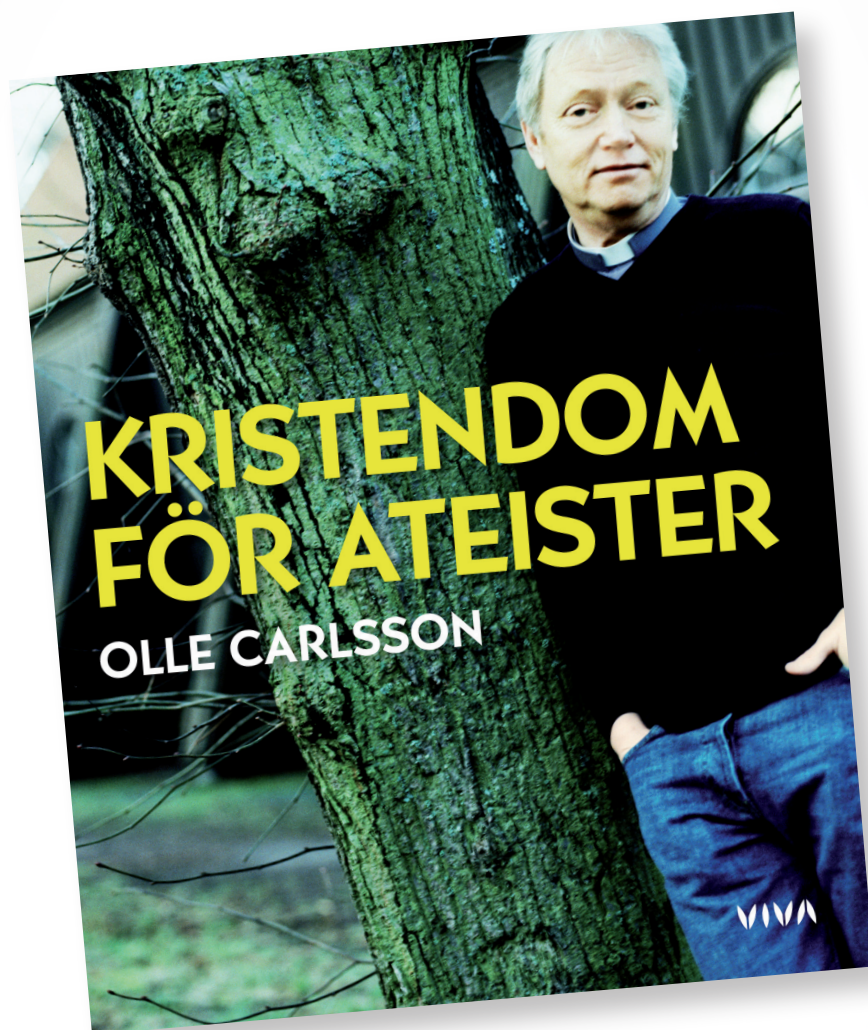

SAMTALSHANDLEDNING TILL
Kristendom för ateister

sensus

Inledning

Den här handledningen är ett stöd för er som i grupp vill samtala utifrån *Kristendom för ateister*.

Till varje kapitel finns samtalsuppslag och någon eller några av de bibeltexter som aktualiseras i kapitlet finns angivna. Samtalsuppslagen skall ses som ett komplement till deltagarnas egna spontana reflexioner utifrån texten och temat. De kan också hjälpa gruppen att se temat ur nya perspektiv.

Gruppen kommer överens om vilket eller vilka kapitel man ska läsa till nästa gång.

Träffen

En träff kan t ex läggas upp på följande sätt:

Runda

Gör en runda och låt var och en få ordet och lyfta fram något som berört dem i den text ni läst.

Samtal

Samtala kring detta och/eller utifrån samtalsfrågorna.

Bibelsamtal

För ett samtal kring någon utav bibeltexterna, t ex utifrån följande frågor:

- På vilket sätt engagerar den här texten dig?
- Har du varit med om någon händelse/möte/samtal som liknar det som beskrivs?
- Har du genom bibeltexten och samtalet upptäckt något nytt som du vill ska få påverka ditt liv?

Andakt

Andakten kan t ex utgå från bönen Fader vår. I boken är bönen uppdelad och det finns en reflexion kring varje del. Den reflexionen kan läsas vid andakten och deltagarna kan få i uppdrag att reflektera kring just denna del av bönen till nästa gång man ses.

- Be Fader vår tillsammans.
- Gör en kort runda där var och en delar någon tanke som reflexionen kring den del av Fader vår som lyftes fram vid förra träffen gett dem.
- Läs texten i boken kring nästa del av bönen. Uppmana till reflexion kring detta till nästa träff.
- Läs välsignelsen tillsammans.

Det goda samtalet

Samtalet ska ge möjlighet att på ett jämlikt sätt dela erfarenheter och tankar med varandra. För att kunna göra det behövs en trygg, öppen och tillåtande miljö. Punkterna nedan kan bidra till en sådan miljö:

- Vi är här var och en för vår egen skull.
- Vi behöver inte försöka övertyga varandra om det som är rätt för oss.
- Vi är inte här för att kritisera eller fördöma andra.
- Vi talar i Jag-form och utifrån vår egen erfarenhet.
- Vi bestämmer själva om vi vill säga något.

- Vi håller oss till ämnet som vi träffats för att samtala kring.
- Vi försöker lyssna aktivt och avbryter inte varandra.
- Vi kritiserar eller kommenterar inte varandra och avhåller oss från att ge varandra råd.
- Det som sägs i gruppen stannar i gruppen.
- Gruppledaren är gruppens betrodda tjänare och styr därmed inte gruppen. Gruppledarens uppgift är att hjälpa gruppen att följa det man kommit överens om. Gruppledaren har också ansvar för att tidsramarna hålls och att ordet fördela så att alla ges möjlighet att säga något.

Finns Gud

FÖR SAMTALET

- *Är det svårt att tro på Gud? Vad gör det svårt för dig att tro? Vad gör att du tror? Hur skulle du vilja definiera dig – troende, ateist eller agnostiker?*
- På s. 26 citeras Dostojevskij: "Om Gud inte finns så är allt tillåtet." Det betyder alltså att om Gud finns är inte allt tillåtet.
Är det en positiv eller negativ utsaga? Varför?
- Många ställer religiös tro respektive naturvetenskap och logik mot varandra, andra menar att det inte alls är svårt att förena dessa.
Hur tänker du kring vetenskap och tro?
- Ett vanligt skäl för många att inte tro på Gud är det

så kallade teodicéproblemet, det vill säga hur det kan finnas en allsmäktig och kärleksfull Gud samtidigt som det finns så mycket elände och lidande i världen. Varför ingriper inte Gud? Boken ger ingen självklar förklaring, men utvecklar några tankar utifrån att se människan som det gudomligas möjliggörare.

"Livets mening är att alltid försöka lindra lidandet."

När vi gör det står vi i Guds tjänst.

Vad kan det konkret betyda i vår vardag?

UR BIBELN:

"Min Gud, min Gud, varför har du övergivit mig?"
Matt 27:46

Vem är Gud

FÖR SAMTALET

- I kapitlet *Vem är Gud?* problematiseras de enkla bilder av Gud som vi ofta använder oss av.
På vilket sätt kan bilderna av Gud göra det lättare att tro? På vilket sätt kan de försvåra tron? Vilka bilder av Gud är viktiga för dig?
- Kyrkans bild av Gud är inte så enkel och naiv som en del av dess kritiker framhåller. Men uppenbarligen är det svårt att förmedla en mer fördjupad bild av Gud. Om Gud finns bortom det vi kan föreställa oss så måste kanske flera gudsbilder få finnas parallellt.
Är det viktigt att ha en gemensam bild av Gud? Vad är omistligt när du föreställer dig Gud? Finns det gudsbilder som det är svårt eller omöjligt att acceptera?

- I boken beskrivs Gud som vårt innersta subjekt, det vill säga att Gud finns i oss och i alla människor.
Vad får det för konsekvenser i vårt liv om vi tänker att Gud finns i varje människa vi möter?
- Boken ställer frågan "Vem är Gud?" Bland annat sägs att Gud är kärlek.
Vem är Gud för dig? Hur kan man kommunicera en villkorslöst älskande Gud?

UR BIBELN:

"Gud är kärlek"

"Människosonens dom" Matt 25:36-40

Att tro på Gud eller kyrkan

FÖR SAMTALET

- Begreppet "kyrkan" definieras olika av olika människor. När vi samtalar om kyrkans betydelse eller brist på betydelse är det viktigt att vi vet vad vi pratar om.
Vad är kyrkan för dig? På vilket sätt gör det den viktig/oviktig för dig?
- Kyrkan har sett olika ut i olika tider. Boken aktualiserar kyrkan såsom den såg ut under de första århundradena i vår tideräkning.
Var kan man se något av den första kyrkans själ i kyrkan idag?
Vad säger Jesusordet "Ty där två eller tre är samlade i mitt namn är jag mitt ibland dem" oss om kyrkan?
- Många tar avstånd från traditionella kyrkliga ritualer, för andra är de oerhört viktiga. Många förenar ett radikalt

evangelium med ett mycket klassiskt sätt att fira gudstjänst. På andra håll firas gudstjänster med helt nya former och formuleringar.

Hur tänker du kring klassiskt och modernt i gudstjänsten? Vad är viktigt i gudstjänsten för dig?

- *Kan man vara kristen utan att höra till en kyrka? Kan man vara kristen utan att fira gudstjänst? Hur tänker du?*
- "Kyrka och religion i symbios med makten och staten brukar inte vara någon lyckad affär", skriver författaren.
Vad har du sett av kyrkligt eller religiöst maktmissbruk? Vilka motkrafter finns?

UR BIBELN:

"Den barmhärtige samariern" Luk 10:25-37

Vår tids gudar

FÖR SAMTALET

- Martin Luther definierar Gud: "En Gud kallas det som man väntar sig allt gott av och som man i all sin nöd tager sin tillflykt till." Med andra ord "det viktigaste i mitt liv".
Vilka "gudar" i din omgivning framträder utifrån en sådan definition?
- I boken beskrivs några gudar/avgudar i vår tid – konsumtion, framgång, missbruk...
Har du några "avgudar" (i bokens mening) eller något som riskerar att bli det? Hur kan man motverka det?

- Vår längtan efter mening kan driva oss till Gud eller till något annat som vi fyller vårt liv med. "Jag tror inte på Gud, men jag saknar honom."

Kan du förstå/känna igen dig i citatet? Vad kan det innebära att leva med en sådan känsla? Hur kan en sådan gudslängtan bli till tro?

UR BIBELN:

"Du skall inte ha andra gudar vid sidan av mig"
5 Mos 5:7

Vad är människan

FÖR SAMTALET

Varje människa har inom sig möjlighet att göra såväl gott som ont.

- Bibeln beskriver människan som "Guds avbild" och att vi kan växa och bli mer och mer lika honom i kärlek, skapande, omsorg...
Har du mött eller hört talas om några människor där "gudsligheten" framträder särskilt tydligt? Vad gör att du upplever dem så?
När kommer "gudsligheten" fram i dig själv?
- Det onda benämns ibland "synd".
Vad är synd? Ond eller god, är det något vi blir eller finns det där från början?
- Boken prövar att sätta likhetstecken mellan Gud och Kärleken respektive mellan Djävulen och Rädslan.
"Ondskans frö är rädsla."
Vad kan rädslan få oss att göra? Hur skulle man motverka detta?
Vilket slags upplevelser kan göra oss misstänksamma och ta ifrån oss vår grundtillit?

- Boken talar om de hemligheter vi bär på – rädslor, handlingar vi skulle önska att vi inte gjort, saker vi utsatts för etc. Detta är sådant som vi ofta döljer för vår omvärld.
Kan detta stå i vägen för mötet med Gud? Kan det driva oss till Gud? Hur?

- I en tillitsfull atmosfär blir vi ärligare mot oss själva och andra.
Var i ditt liv finns det en tillitsfull atmosfär? Vad gör det med dig? Skulle andra sammanhang också kunna bli det? Vad krävs?

- Upplevelsen av att vara en bluff som när som helst kan "genomskådas" är en erfarenhet som delas av många (också dem som är mycket framgångsrika).
Hur kan det komma sig att detta är så utbrett? Har du känt så någon gång? Hur kan man komma tillrätta med den känslan (som riskerar bryta ner oss)?

UR BIBELN:

"Syndafallet" 1 Mos 3:6

Att släppa taget

FÖR SAMTALET

- "Att bli frälst" är ett laddat uttryck.
Varför har ordet "frälst" blivit problematiskt för många? Man kan antingen återta ordet eller välja andra – Vilka skulle det kunna vara?
- Författaren beskriver i kapitlet behandlingen av sitt alkoholmissbruk som innebar att Gud blev livsnödvändig.
Har du någon erfarenhet av när Gud blivit en livsnödvändighet?
- I boken blir "att släppa taget" en synonym till "frälsning".
Har du någon erfarenhet av att något nytt, positivt kunnat växa när du släppt något/låtit något i ditt liv dö?

Varför är det så svårt att släppa taget, till och med om det som är destruktivt/livslögnen?

- Förlåtelse har möjlighet att radikalt påverka både de som gjort oss illa och oss själva.
Vilka erfarenheter har du av förlåtelsens kraft?
- Guds kärlek förändrar oss. Att leva i beroende av den kärleken ger oss verklig frihet. Detta är till synes motsägelsefullt.
Hur skulle du vilja förklara den motsägelsen?

UR BIBELN:

"Den lame mannen" Joh 5:2-18

Att öppna sig för sanningen

FÖR SAMTALET

- Gud kan tala till oss på olika sätt.
*Hur talar Gud till dig (genom drömmar, händelser, möten...)?
Hur kan man veta att det är Gud röst man "hör" då?*
- Om det är så att Gud endast låter sig finnas i ett språk bortom logiken och det bokstavligen...
Är det hoppfullt eller skrämmande? Blir det lättare eller svårare att tro på Gud då?
- I boken beskrivs ett sätt att förhålla sig till Bibeln: "Det i bibeln som jag inte förstår eller som lämnar mig oberörd är inget som jag fördjupar mig i."
Är det ett alltför lättvindigt sätt att förhålla sig till Bibelns texter?

Vilka risker finns med en sådan bibelläsning? Vilka risker finns om man inte tillåter sig detta?

- En del av vår relation med Gud är bönen. Bön kan vara mycket och göras på många olika sätt.
*Vad lägger du in i ord som "bön", "meditation", "andakt", "kontemplation", "mindfulness"?
Vilka former tar sig din relation med Gud?*

UR BIBELN:

"När djup tystnad behärskade allt och natten hade nått halvvägs i sitt snabba lopp svingade sig ditt allsmäktiga ord från kungatronen i himlen..." Vish 18:14-15

Älska din nästa och gör vad du vill

FÖR SAMTALET

- Gud är den kärlek som gör dig hel.
Vilka upplevelser har du av kärlek som gör dig hel? Vad händer när du tänker in Gud i detta?
- Om vi bara kände varandra bättre skulle vi inte behöva vara så rädda för varandra.
Vilka erfarenheter har du av att ha gått från rädsla, reservation, oförståelse till uppskattning och vänskap?
- Nåd är gratis. Det är något vi får utan krav på motpres- tation. Nåden skulle kunna vara en bot mot vår presta- tionsångest.
Hur kan vi hjälpa varandra att ta det till sig?
- Upplevelsen av att vi måste skapa oss vårt värde är vida utbredd.

Vad eller vem ger oss den upplevelsen? Ger vi någon den upplevelsen? Hur kan motkrafterna se ut?

UR BIBELN:

"Var fullkomliga, så som er fader i himlen är fullkomlig" Matt 5:48
"Var barmhärtiga, så som er fader är barmhärtig" Luk 6:36
"Alla skall förstå att ni är mina lärjungar om ni visar varandra kärlek" Joh 13:35
"Kärlekens lov" 1 Kor 13
"Frid över er" Luk 24:36

Kristen etik och erotik

FÖR SAMTALET

- Skvaller, förtal, att göra sig rolig på andras bekostnad beskrivs som "vardagsondska" i boken.
Vilka erfarenheter har du av detta? Vilka konsekvenser fick det?
Hur kan man bli medveten om detta och motverka det hos sig själv?
Hur kan man gå emot grupptricket?
- Ofta när kristen etik aktualiseras handlar det om sex – utomäktenskapliga förhållanden, homosexualitet, skilsmässor etc. Det tycks också ligga mycket nära att göra kopplingar mellan sexualitet och synd.
Varför är det så?
- Jesus var radikal i sin syn på vad en familj är. Han gjorde "bror", "syster" om "mor" mer inkluderande än vanligt.
Hur skulle vårt liv kunna förändras av att tillämpa Jesus "familjesyn"?
Vilka (som du inte har "blodsband" med) är eller skulle kunna bli inkluderade i din familj?
Vad skulle det kunna betyda för dig? Vad skulle det kunna betyda för dem?
- Vad är en kärnfamilj? Upplever du att kärnfamiljen är hotad i dagens samhälle? Är det viktigt för kyrkan att värna kärnfamiljen? Varför/varför inte?
- De flesta tycker att de tio budorden är bra. Problemet är att de endast talar om vad vi inte ska göra, men att de

inte hjälper oss att göra det som de kräver.

Välj ut några av budorden och hjälps åt att göra en "handlingsplan", det vill säga att formulera konkreta aktiviteter som kan hjälpa oss att agera i enlighet med buden.

- Den Gyllene regeln finns i de flesta religioner och filosofier. Den är egentligen mycket enkel.
Varför har vi så svårt att leva efter den?
- Många, både de som tror och de som inte tror, känner att Gud dömer dem när de misslyckas med att leva och när de gör sig själva och andra illa. Men Gud är ju framför allt den kärleksfulla guden och den som förlåter och upprättar.
Hur kan vi bidra till att mota bort den "dömande guden" ur vårt eget och andras medvetande?

UR BIBELN:

"Tungan är en eld" Jak 3:2-10

"En broder som gör orätt" Matt 18:15-17

"Vem är min syster?... Den som gör min Faders vilja..."

Mark 3:31-35

"Älska din nästa" t ex Matt 22:37-39

"Det goda som jag vill..." Rom 7:19

"Allt är tillåtet, men allt är inte nyttigt" 1 Kor 6:12

"Den förlorade sonen" Luk 15:11-32

"Den gyllene regeln" Matt 7:12

"Ett nytt bud" Joh 13:34

Döden finns

FÖR SAMTALET

- Alla möter vi döden – på nära håll när vänner eller släktingar dör eller lägre bort, t ex via media.
Har du någon erfarenhet av att möta döden som du vill berätta om? Hur reagerade du då? Hur reagerade andra i din omgivning?
- Vad tror du händer när vi dör? Väcker det trygghet eller rädsla hos dig? Tror du att det går att bli vän med döden?
Hur lever man så att man blir vän med döden?
- Många som vakat hos anhöriga och vänner som dör vittnar om upplevelsen av lugn och frid när döden kommer. En del talar om mötet med en annan värld?

Hur tänker du kring detta?

- När man tänker på döden ligger det nära till att också tänka kring livet och de prioriteringar man gör.
Om du skulle leva ditt liv som om allt bara var för en begränsad tid, skulle du förändra något då? Vad? Hur? Vad hindrar dig från att göra det redan nu?

UR BIBELN:

"Lär oss hur få våra dagar är" Ps 90:12

"Säljs inte två sparvar för en kopparslant" Matt 10:29-31

"Vem kan då skilja oss från Kristi kärlek?" Rom 8:35-39

Guds kärlek har ett ansikte

FÖR SAMTALET

- Jesus ställer en fråga till sina lärjungar: "Vem säger ni att jag är?"
Vem säger du att Jesus är?
- Flera av kristendomens mest centrala delar är problematiska ur ett naturvetenskapligt perspektiv, t ex jungfrufödseln, Jesus som Guds son och uppståndelsen.
Hur tänker du kring detta?
Håller det att hävda skillnaden mellan existentiell/andlig sanning respektive vetenskaplig/biologisk sanning?
- Försoningen, att Jesus genom döden på korset återupprättar relationen mellan Gud och människan, tolkas klassiskt som ett uttryck för en älskande och förlåtande Gud. Andra menar att just Jesus död på korset ger bilden av en krävande och dömande Gud.

Hur tänker du?

Finns det annat som stöder bilden av en älskande och förlåtande Gud?

Har detta med försoningen alls någon relevans i vår tid?

- Kristendomens gud utlyser en fullständig amnesti över mänskligheten. Du är fri och förlåten – ingenting kan ändra detta.
Vilka konkreta konsekvenser får eller borde det få i ditt liv?

UR BIBELN:

"Senapskornet" Matt 13:31-32

"Vem säger människorna att jag är..." Matt 16:13-16

"Förlåt dem för de vet inte vad de gör" Luk 23:34

Det behövs en kyrka

FÖR SAMTALET

- Kapitlet har rubriken "Det behövs en kyrka".
Stämmer det, behövs det en kyrka?
På vilket sätt är kyrkan viktig eller inte viktig för dig och din andlighet?
Vilka andra viktiga roller kan kyrkan spela i samhället?
- I vår kyrka talar vi ibland om det "allmänna prästadömet". Det utgår från en text i 1 Petrusbrevet (2:4-5), och innebär att alla döpta och troende har ett andligt uppdrag i kyrkan. Det är alltså inte bara prästens uppdrag.
Hur kommer det "andliga prästadömet" till konkret uttryck i din församling?
Vilka uppgifter ligger på lekfolk och ideella medarbetare i er församling – gudstjänst, diakoni, undervisning, mission?
Finns det uppgifter som du gärna skulle vilja ha i församlingen? Hur skulle du kunna förverkliga detta?

- I samma församling kan många olika gudsuppfattningar och trosuttryck finnas parallellt, också trosuttryck som har sina rötter i andra religioners andlighet.
Vilka erfarenheter har du av denna typ av mångfald i församlingen?
Finns det trosuttryck som du tycker inte ryms i kristen tro?
Vilka? Varför?
Vad behövs för att olika gudsuppfattningar och trosuttryck ska kunna ses som en tillgång istället för ett hot?

UR BIBELN:

"Ty där två eller tre är samlade i mitt namn är jag mitt ibland dem" Matt 18:20

"Ni blir ett heligt prästerskap" 1 Petr 2:4-5

Bön och andliga övningar

FÖR SAMTALET

Andlighet har sett olika ut i olika tider och traditioner, men fokus ligger på att lära känna Gud och få ökad livsförståelse. Andlighet kan ses både utifrån ett individuellt och utifrån ett kollektivt perspektiv.

- I ett individuellt perspektiv handlar det om den egna bönen, meditationen, andakten.
När och var skapar du utrymme för din egen andlighet?
Vilka former är viktiga för dig – bön, meditation, sång, skapande...?
Hur viktigt är rutin, regelbundenhet och disciplin för ditt andliga liv?
- Andlighet utövar vi också kollektivt i familjen, i församlingen, bland vänner etc.:
I vilka kollektiva sammanhang i ditt liv finns det utrymme för andlighet?

På vilket sätt är dessa olika sammanhang stöd för dig i din individuella andlighet?

- Boken lyfter fram risken för att andlighet blir alltför individualistisk i ambitionen att ta till sig olika metoder och former. Som en motvikt lyfts engagemang i samhället och för människor i vår närhet och i världen fram som en "andlig övning".
Hur tänker du kring handlingar av medmänsklighet som "andliga övningar"?
- Bönen Fader vår presenteras i boken som ett samtal med en kärleksfull förälder.
Vad händer med bönen och dess olika delar när du ser på den med sådana ögon?

UR BIBELN:

"Gårdagen är förbi, morgondagen har vi inte sett, men idag hjälper Herren"

Boken **Kristendom för ateister** av Olle Carlsson, Bokförlaget Viva, finns att köpa hos olika återförsäljare – bokhandel, bokklubbar eller på nätet.

Studiehandledningen har tagits fram av Sensus studieförbund och en arbetsgrupp bestående av:
Eva Ajaxén, Ulla Birgersdotter, Else Blomgren, Olle Carlsson och Carina Öjermo.

Studiehandledningen finns i pdf-format hos Sensus studieförbund och får fritt kopieras till studiegrupper i samarbete med Sensus. Kontakta Sensus på din ort.

www.sensus.se

sensus